

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

EMLÉKEZTETŐ

**a Fogyatékosügyi Feladatok Ellátásáért Felelős Főigazgatóság mellett működő
Fogyatékosügyi Tanácsadó Testület
2023. évi alakuló üléséről**

Melléklet: Javasolt napirend

Időpont: 2023. október 03. 10:00 – 12:00

Helyszín: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala VII. emeleti konferenciaterem

Jelen vannak

Az AJBH részéről:

Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa

Dr. Könnyid Balázs, az AJBH főtitkára

Dr. Varga Judit, főosztályvezető, Egyenlő Bánásmódot Felelős Főosztály

Dr. Vizeli Ákos, főosztályvezető, Fogyatékosügyi Főosztály

A szervezet tagjainak részéről:

1. Almási Tamás (Magyar Katolikus Egyház)
Lauer Tamás (Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Titkársága)
2. Dr. Nagy Sándor (Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége)
3. Mikesey György (Hallássérültek Kultúrájáért Alapítvány)
4. Kővári Edit (Autisták Országos Szövetsége)
5. Kovács Ágnes (Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége)
6. Juhász Zsófia (Magyar Református Egyház)
7. Gyene Piroska (Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége)
8. Goldmann Tamás (MAZSIHISZ)
9. Kormos Enikő (Magyarországi Evangélikus Egyház)
10. Gyurok Ernő (Baptista Szeretetszolgálat Életminőség-fejlesztő Szolgáltatások Intézménye)
11. Koncz Kinga Hédy (Magyar Máltai Szeretetszolgálat)
12. Dr. Laczka Zsanett (Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége)
13. Dr. Sándor Anikó (ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Fogyatékoság és Társadalmi Részvétel Intézet)
14. Pordán Ákos (Kézenfogva Alapítvány)
15. Lövei Judit (Démoszthenész Egyesület)
16. Dr. Gurbai Sándor (Validity Alapítvány)
17. Dr. Jakkal Barbara (Társaság a Szabadságjogokért)
18. Radóné Andor Erika Alexandra (Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum)
19. Domán Zoltán (Halmozottan Sérültek Heves Megyei Szülők Szövetsége)
20. Ruttkay Réka (Civil Út Alapítvány)

21. Szabó László, általános helyettese: Urr Anita (Magyar Paralimpiai Bizottság)
22. Király Nóra (Fiatal Családosok Klubjának Egyesülete)
23. Papp Ágnes (ÉTA Országos Szövetség)
24. Krasznár Felicia (Afázia Egyesület)
25. Nelhübel-Oláh Henriette (CÉHálózat Egyesület)
26. Reményi Tamás (Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete)
27. Pusztaföldi Judit (Halmozottan Sérültek Országos Érdekvédelmi Szövetsége)
28. Királyhidi Dorottya (Siketvakok Országos Egyesülete)

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa, mint a Fogyatékosügyei Tanácsadó Testület (FTT) elnöke köszöntötte a résztvevőket, megköszönte testület tevékenységében történő részvétel tárgyában kiírt pályázaton való sikeres részvételt, illetve a felkérések elfogadását.

Az alapvető jogok biztosa ezt követően előadta, hogy a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményben (a továbbiakban: CRPD) foglalt jogok érvényesülésének nemzeti szintű monitorozására az egyezmény 33. cikkében rögzített előírásokkal összhangban a részes államoknak olyan független belső mechanizmust kell létrehozniuk, amely képes segíteni, védeni, és ellenőrizni a tagállami kötelezettségek végrehajtását, és a fogyatékos személyek jogainak érvényesülése érdekében rendszerszinten vizsgálni a kormányzati intézkedéseket és azok hatékonyságát. Tartalmát tekintve a korábbi alapjogvédelmi funkciókhoz képest az új intézmény felállítása hangsúlyos változást jelent. A függetlenséget megalapozó garanciális szabályok törvényi szintű rögzítése a CRPD végrehajtását segítő és ellenőrző nemzeti intézmény számára immár a nemzetközi előírásoknak megfelelő, erős jogosítványokkal rendelkező független szervezetet, és sokkal koncentráltabb szakmai erőforrásokat biztosít.

Ezt a munkát segíti a fogyatékossgal élő személyek jogait érintően kiemelkedő elméleti tudással vagy gyakorlati tapasztalattal rendelkező szaktekintélyekből, illetve a fogyatékossgal élőket képviselő szervezetek delegáltjaiból álló, a civil társadalmat reprezentáló Fogyatékossgügyi Tanácsadó Testület.

Elmondta, hogy fontosnak tartja a vizsgálatok mellett és azokon túl is, hogy a nyilvánosság figyelmét a fogyatékossgal élők helyzete felé fordítsa. Célja, hogy az általános, alapjogi aspektusú problémafelvetéssel, a lehetséges megoldások körvonalazásával elősegítse a fogyatékossgal élőket megillető jogok, a jogegyenlőség és az esélyegyenlőség érvényesítését, ennek nyomán pedig az egyéni sérelmek orvoslását. Folyamatosan figyelemmel kíséri a fogyatékossgal élők helyzetét, a társadalmi-gazdasági mozgásokat, nyomon követem a nemzetközi emberi jogi diskurzust, így az Európai Unió, az ENSZ és az Európa Tanács által megfogalmazott ajánlásokat, állásfoglalásokat, stratégiákat és programokat különböző fórumokon. Elképzelései szerint ebben a felelősségteljes munkában jelentős segítséget tud majd nyújtani a Fogyatékossgügyi Tanácsadó Testület tagjainak különleges szaktudása.

Az alapvető jogok biztosa előadta, hogy a civil szervezetekkel történő együttműködés nem újkeletű számára, hiszen többé-kevésbé dolgozik együtt sikeresen az OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus mellett működő Civil Konzultációs Testületben (CKT) civil társadalmat reprezentáló szervezetekkel. A CKT-ban több olyan szervezet is közreműködik, amely delegáltja útján a jelen testületben is képviselteti magát.

Azt, hogy a fogyatékos személyek alapvető jogainak érvényesülése társadalmi szinten is fontos ügy, bizonyítja az is, hogy a Fogyatékossgügyi Tanácsadó Testület munkájában való részvételre kiírt pályázat ilyen eredményes volt. Biztató, hogy milyen színes, a civil szféra

széles vertikumát felölelő, a fogyatékoságtudomány és a történelmi egyházak képviselőit is magába foglaló Tanácsadó Testület segíti majd munkáját.

Az együttműködés kereteire, a Tanácsadó Testület felállítására és működésére vonatkozó szabályokat az alapvető jogok biztosáról szóló törvény határozza meg. Az alapvető jogok biztosja előadta, hogy a Tanácsadó Testület szakmai tevékenységét a CKT-ban folyó munkához hasonló formában kívánja megvalósítani.

Az alapvető jogok biztosja ismertette a Fogyatékoságügyi Tanácsadó Testület felállításának szempontjait, a működésére vonatkozó jogszabályi előírásokat.

Biztos úr köszöntő beszédét követően **Dr. Könnyid Balázs**, az AJBH Főtitkára bemutatta az alapvető jogok biztosának általános és speciális hatáskörében végzett tevékenységét, az egyedi panaszok, valamint a hivatalból indított vizsgálatok lefolytatásához rendelkezésre álló jogi, szervezeti eszközöket. A Főtitkár úr előadásában kitért arra, hogy az alapvető jogok biztosja széles körű vizsgálati jogkörrel rendelkezik.

Előadta, hogy Biztos úr a közszolgáltatások széles skáláját áttekintve kiemelkedően fontosnak ítélte meg a fogyatékosággal élő személyek háziiorvosi ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést, ezért hivatalból történő eljárások indításáról határozott, amelyekben azt vizsgálta, hogy a megyei jogú városokban a fogyatékosággal élő személyek számára egyenlő eséllyel hozzáférhető-e a felnőtt háziiorvosi ellátás. A lezárult eljárásokban – bár különböző mértékben – valamennyi eljárás alá vont önkormányzat esetében az volt megállapítható, hogy a háziiorvosi rendelők nem felelnek meg teljeskörűen a komplex akadálymentesség jogszabályi követelményeinek. Tehát számos helyen több mint 10 évvel a határidő lejártá után sem biztosított teljeskörűen a fogyatékosággal élő személyek számára a háziiorvosi ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést. A biztos valamennyi esetben figyelmeztetésben részesítette az önkormányzatot, és megfelelő határidővel elrendelte a jogsértő állapot megszüntetését, vagyis kötelezte az önkormányzatot, hogy a jogszabályoknak megfelelő módon teljeskörűen biztosítsa a fogyatékosággal élő személyek számára a felnőtt háziiorvosi ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést, és ennek teljesítését rehabilitációs szakmémők által kiállított okirattal igazolja. 2023. évben a vizsgálatok folytatódtak és a biztos a jövőben is tervezi hasonló eljárások hivatalból történő indítását.

Főtitkár úr elmondta, hogy az alapvető jogok biztosja intézkedései – az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülésével összefüggő hatósági jogkörei kivételével – jogi úton nem kikényszeríthetőek. Ennek ellenére ajánlásai, kezdeményezései, jogalkotási javaslatai túlnyomó többségének mégis eleget tesznek a címzettek. Ez nyilván abból is adódik, hogy az ombudsmani jelentésekkel szemben elsődleges követelmény, hogy azokat alapos tényfeltárást követően, a felmerült problémát komplex módon értékelve, alapjogi érveléssel alátámasztva adja ki az alapvető jogok biztosja.

A jogkereső kérelmezők jogérvényesítését segíti, hogy az ügyekben felmerült alapjogi visszasságok, valamint az egyenlő bánásmódhoz való joguk sérelmeinek vizsgálatát és orvoslását egy szervtől, az alapvető jogok biztosától kérhetik.

Főtitkár úr kiemelte, hogy Dr. Kozma Ákos úr álláspontja szerint az ombudsmani hivatal legfőbb küldetése, hogy minél több embernek nyújtson segítséget, egyúttal fontosnak tartja a személyes, közvetlen kapcsolattartást és tapasztalatszerzést, mert ezáltal első kézből ismerheti meg az emberek gondjait, nehézségeit, és hatékonyabban segíthet azok megoldásában is.

Mindezek elősegítése érdekében az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala munkatársai Budapest mellett hat megyeszékhelyen kialakított területi irodákban várják mindazokat, akik ombudsmani segítséget kérnek.

Az alapvető jogok biztosa mára – a közigazgatás kontrollját ellátó klasszikus ombudsmani feladatkörén túlmenően – az emberi jogok lehető legszélesebb palettájának védelmét látja el. Ennek egyik fókuszába került a fogyatékosügyügi független mechanizmus feladatainak ellátása is, amelynek hatékony és eredményes megvalósítását segíti a 28 taggal megalakult Fogyatékosügyügi Tanácsadó Testület.

Főtitkár úr ismertette a Fogyatékosügyügi Tanácsadó Testület (a továbbiakban: Tanácsadó Testület) ügyrendjét a következők szerint:

- A Tanácsadó Testület tagjainak megbízatása 3 év időtartamra szól, amelyet az első, alakuló ülés időpontjától kell számítani.
- A Tanácsadó Testület testületként működik. Szakértelmével és tapasztalataival támogatja az alapvető jogok biztosát és a független mechanizmus működését.
- A Tanácsadó Testület üléseit szükség szerint, de legalább évente két alkalommal, a helyszín, az időpont és a napirend megjelölésével az alapvető jogok biztosa (a továbbiakban: elnök) hívja össze.
- A Tanácsadó Testület ülései nem nyilvánosak, azokon csak az Ajbt. 39/P. § (5) bekezdésében rögzített személyek és az ülés lebonyolítását segítő hivatali köztisztviselők vehetnek részt.
- Az elnök vagy bármely tag, legalább 5 munkanappal az ülést megelőzően, írásban a napirend kiegészítését kérheti a kiegészítés indokolásával.
- A tagot akadályoztatása esetén az általa helyettesítésre írásban felhatalmazott és nyilatkozattételre feljogosított tag helyettesítheti a Tanácsadó Testületben. A helyettesítésre felhatalmazott személy legkésőbb a Tanácsadó Testület ülésének megkezdéséig köteles írásban nyilatkozni arról, hogy vele szemben a törvényben meghatározott kizáró ok nem áll fenn.
- Az elhangzott javaslatokat, véleményeket az elnök összefoglalja és a Tanácsadó Testület döntésére bocsátja. A Tanácsadó Testület döntéseit nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza meg. Minden tagnak egy szavazata van, a meghívottak tanácskozási joggal vesznek részt az ülésen. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.
- A Tanácsadó Testület üléseiről összefoglaló jegyzőkönyv (emlékeztető) készül.

Főtitkár Úr előadását követően **Dr. Vizeli Ákos**, mint a Fogyatékosügyügi Főosztály vezetője és egyben a Tanácsadó Testület titkára ismertette az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (AJBH) a fogyatékosügyügi egyezmény szerinti független mechanizmus működtetésére 2023. január elsejével létrehozott új szervezeti egysége, a Fogyatékosügyügi Feladatok Ellátásáért Felelős Főigazgatóságot mind szervezeti, mind feladatellátási oldalról.

Előadta, hogy a fogyatékosügyügi független mechanizmus feladatainak ellátását a Hivatal elkülönült szervezeti egysége, a Fogyatékosügyügi Feladatok Ellátásáért Felelős Főigazgatóság végzi, amely országos hatáskörrel, debreceni telephelyről látja el feladatait.

Előadta, hogy a Főigazgatóság ügyfelei milyen csatornákon keresztül juttathatják el beadványaikat a Hivatalhoz.

Ismertette a Főigazgatóság szervezeti egységeként működő Fogyatékosügyügi Főosztály munkatársainak kiválasztása szempontjait.

Ezt követően összefoglalta a Fogyatékosügyi Főosztálynak a fogyatékosügyi független mechanizmus feladatainak ellátásával összefüggésben eddig végzett tevékenységét.

Példákkal szemléltette mennyire sokrétű, a társadalmi élet minden szegmensét érintő problémákkal fordulnak a fogyatékos emberek, egyéni beadványaikkal az alapvető jogok biztosához.

Előadta, hogy az egyéni beadványok intézése mellett a főosztály kiemelt feladata a hivatalból induló átfogó vizsgálatok lefolytatása. E vonatkozásban kiemelte az Alapvető jogok biztosáról szóló törvénynek a fogyatékosügyi független mechanizmussal összefüggésben történt azon módosítását, amely lehetővé teszi, hogy az alapvető jogok biztosja az egyéni panaszbeadványokon túl, beadvány és felmerült visszasság hiányában, hivatalból is vizsgálatokat folytasson a fogyatékosokkal élő személyek jogainak az Egyezmény szerinti érvényesülése tárgyában. Ismertette, hogy ezen a jogcímen, a fogyatékos személyeket megillető, a CRPD-ben rögzített jogok érvényesülésének feltérképezése érdekében az alapvető jogok biztosja milyen vizsgálatokat rendelt el, majd röviden bemutatta az egyes vizsgálatok célját és az eddigi tapasztalatokat.

Dr. Vizeli Ákos főosztályvezető előadását követően a **delegált testületi tagok** egymást követően röviden bemutatkoztak és bemutatták az általuk képviselt szervezetet, és kifejezték reményüket a jövőbeli sikeres együttműködésre.

A tagok bemutatkozását követően **Dr. Kozma Ákos**, az alapvető jogok biztosja röviden reflektált az elhangzottakra, majd előadta, hogy a testület következő ülésére várhatóan a közeljövőben kerül sor, terveik között szerepel továbbá még ebben az évben egy közös rendezvény („kirándulás”) a Fogyatékosügyi Feladatok Ellátásáért Felelős Főigazgatóság debreceni telephelyén. Jelezte, hogy köszönettel veszi a Testület tagjaitól a következő ülés napirendjéül is szolgálható vizsgálati javaslataikat, észrevételeiket, kérte, hogy ezeket jelezzék a Hivatal irányába. Ezt követően az ülés zárásaként megköszönte részvételt.

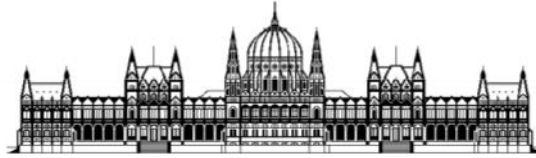
Az ülést követően, egy állófogadás keretében sor került a tagok, valamint a Hivatal munkatársai között egy kötetlen szakmai eszmecsere is.

Budapest, 2023. október 03.

Készítette: Dr. Vizeli Ákos s.k.
főosztályvezető, testületi titkár

Jóváhagyta:

Dr. Kozma Ákos s.k.
alapvető jogok biztosja

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

*Melléklet a Fogyatékosügyi Tanácsadó Testület
2023. évi alakuló ülésének emlékeztetőjéhez*

A Fogyatékosügyi Tanácsadó Testület alakuló ülésének napirendje

2023. október 3., 10:00

Napirendi pontok:

- 10:05 *Dr. Kozma Ákos* úr, alapvető jogok biztosának ünnepi köszöntője
- 10:20 *Dr. Könyvid Balázs* főtitkár úr szakmai tájékoztatása
- 10:35 *Dr. Vizeli Ákos* a Fogyatékosügyi Főosztály vezetőjének szakmai ismertetője a Fogyatékosügyi Főosztály tevékenységéről
- 10:55 A Fogyatékosügyi Tanácsadó Testület tagjainak bemutatkozása
- 11:50 *Dr. Kozma Ákos* úr, alapvető jogok biztosának összegzése, az alakuló ülés zárása

Megjegyzés:

A regisztrációra 9:30-tól van lehetőség.